

ՏԵՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ

Ե. ՓՈՐՈՍՅԱՆ

Երևանի կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել առ Տնօրինարան ԱՐՇԱԼՈՒՅՍ Լուսարի ԳԱՅԻՐԷ (Եգիպտոս)

Address:

B. TOROSSIAN

Direct. - propr. du journal Arménien

ARCHELOUYCE

LE CAIRE (EGYPTE)

ՄԱՍԼՈՅ ՏԱԿ

ՅԱՆԻՐԳԻ ՀԱՅՐԵՆԵԱՑ

ԳՐԵՅ

ՀԱՅՈՐԳԻՆ

Անկախութիւնը բուրձ. անարար սպարոսիւն. 12 արանի բարիպետայ.

Գին 10 դանկիւն ողջ.

ԱՅ ՈՐՇԵՐՈՐԸ

Երբոր ծնունդն զայն մը սիրուն՝ Ուր ծաղիկներ են ծիւր սրած, Որոնց նախնուն բնորոշներուն Երկնից կայրոյցը խառնուած՝ Զով գեղեցիկն են սուրբան Սիրասարիկի կը սքըրան, Հայրենիքի սուրբ դաշնն է այն, Իմ ողբոյններս սա՛ր առ այն:

Երբոր ծնունդն զնո մը սիրուն՝ Պրտակուած են նարայ մը պէս, Որոնց զգալար պարզաբան Քոյ՛ղ մը կայ նորա՛ն՝ անուկ բնիկ, Իրեն յընտը մը վեհախառ՝ Որոնք Արեւն են սիրանար, Հայրենիքի սուրբ դաշնն է այն, Իմ ողբոյններս սա՛ր առ այն:

Երբոր ծնունդն պարզ սիրուն Սաղարախիս ուսիներով՝ Ուր գեղեցիկներ ախարներուն Ողբերդին կ'ազդեն գորով Հո՛ն Արեւն աչ կայրով պսոխա՛ն՝ Կարէ շողերն իր սիրախառ, Հայրենիքի սուրբ դաշնն է այն, Իմ ողբոյններս սա՛ր առ այն:

Երբոր ծնունդն նայիս սիրուն՝ Ուր գեղեցիկ մը շինք ու վրձիս Դրոյններովն իր բուրբուն՝ Կը զատուէ գալը սիրտից, Ուր վայրակն ունեցիներ Կարծեսպարակ են բարբառ Հայրենիքի սուրբ դաշնն է այն, Իմ ողբոյններս սա՛ր առ այն:

Բայց երբ ծնունդն կայր կայր հողեր՝ Ու արցունքով են ողբոյնս, Որոնց վրայ զորոյց անտէր Կարմիր վարդի փուռներ սրտիս, Ու՛ր ողբերս անտէր սրտիս Սիրտը կ'ընեն աղբերս... Հայրենիքն են գեղեցիկներն Տա՛ր, հո՛ն ինչպէս իմ արցունքներն:

ՀԱՅՈՐԳԻՆ

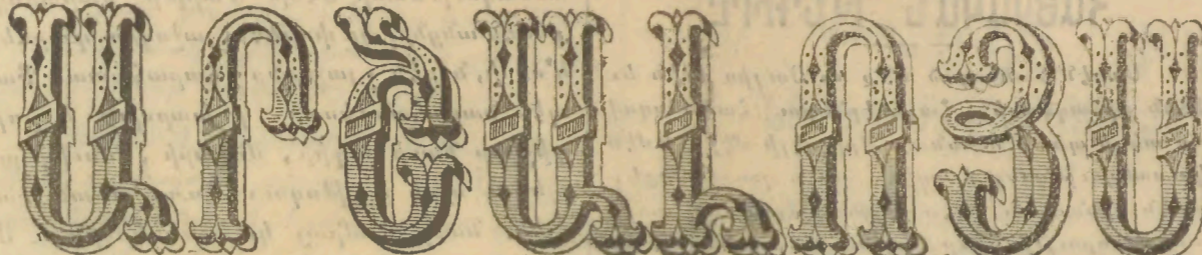
ՈՐՈՒՆ ԴԵՍ ԿԵ ԲՈՂՈՔԵՆ

ԵՒ

Ի՞ՆՁ ԵՐԵՍՈՎ

Ազգայնոյց խմբակի անգամները մեզի շարունակ կ'ընկնեն՝ կ'ուզեն թէ՛ Սահմանադրութիւնը կը սիրեն և անոր գործադրութեանը ցանկացող Ֆին:

Թէ որ իրաւ էր անկեղծ ինչո՛ւ համար վերջին ընտրութեանց միջոցին Սահմանադրութիւնը չի յարգեցին: Ինչո՛ւ, ընտրութեան օրն ինչ, Տնտեսական, Ենթակրթական, Սահմանադրական, Թուրքական և ուրիշ բարի ծաղիկներ ճամբը չի տեսնուած անկանոնութեանց և զեղծութեան տեղի տուին: Ինչո՛ւ, ընտրական և անկարգութեանց մեծա-

Լ Բ Ա Պ Ի Բ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ

Իւր ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒՆ ԶՈՐԵՔՆԱԲՈՒ ԵՒ ՇԱԲԱԹ ՕՐԵՐԸ

Ճողոցն մարտ ստքի տակ առին. ինչո՛ւ ընտրողական ժողովի որոշումները բռնաբարեցին: Ինչո՛ւ ամբողջին սպառնալիքը ու ֆիզիքական ոյժը օրէնքի, կանոնի ու քաղաքակիրթ ժողովուրդի մը վայել պատշաճութեան գերադաս համարեցին: Ո՛վ ըստ իրենց և որո՛ւ մտնաւանդ կ'ընեցին կ'ուզեն թէ Սահմանադրութիւնը անիշխանութեան համարն է. ո՛վ ըստ թէ Սահմանադրութիւնը, ամբողջական բռնապետութեան ճողոպրելէ յետոյ՝ ամբողջ բռնապետութեան գերիին ըլլալու սահմանուած է...

Վերջին ընտրութիւնները, որոնց վրայ, ամօթի զգալի պակասով մը, այնքան կը յոխորտաք՝ ձեր դատապարտութիւնը կը կազմեն: Սահմանադրութեան օգին, որու անհարգաբար պաշտպանները հանդիսացած էք չուր՛ք տարիէ մը ի վեր, կ'ընտանայ, կը զայրանայ այդ ընտրութեանց դէմ՝ ու կ'անիծէ անոնց սղոտը գերակատարները, այսինքն ձեզի:

Ազգային կեդր. վարչութիւնը չի նախելով որ թուրքիայ Մայրաքաղաքին պէս կաշկանդուած միջավայրի մը մէջ կ'ապրի, արդարութեան և օրինաբարութեան աւելի առողջ, աւելի՛ ուղղաբան ոգի մը ցոյց տըւաւ: քան թէ դուք, այս պատու լուսաւորութեանը վայելող նեղ կերքի, նեղ միտքի և նեղ զարգացումի աէր խառնախառնութեանը, ու լուծեց ձեր այդ տխրահարա, և սխրահարա ընտրութիւնները՝ այն անհասկալի պատճառաւ՝ որ անօրինակոր ճ հակառակմանտրուական էին: այն լուծեց զանոնք ո՛չ թէ ընտրութիւններու մեծամասնութիւնը հրատարած ըլլալուն՝ այլ անոր համար որ դուք Օրէնքին տիրապետութեանը փոխան՝ ամբողջին տիրապետութիւնը ուղեցիք հաստատել:...

Ու հիմայ եւր էք, առանց ամօթի անհասկալի զարգացումը կրելու, միջինի կը դուրսէք բողոքելու համար: օրէնքի գեղձարարներուն դէմ՝ Խեղճերիդ կորսնցուցիք: Ինչքննքնուդ դէմ՝ բողոքել սկսած էք:

Բայց ցոյց տալու համար ձեր ընթացքին ամբողջ ու բազմակողմանի անհիմնութիւնը՝ վայրկեան մը ենթադրելով թէ վերջին ընտրութիւններուն մէջ զեղծումի նշոյլն անգամ չի կար, և թէ անիրաւութիւն մը եղաւ ընտրութեան մարմինի տեղ առ ժամանայ թաղ: Խորհուրդ մը կազմեցիք:

Բայց ո՛չ ապաքէն այդ անօրինակութիւնը, արդար կամ անիրաւ, Պօլսոյ Պատրիարքարանէն կը բղբի: Ի՞նչ կ'ուզէք ներքինարդի ազգային մարմինէն որ ո՛ւնէ գեղ չունի ձեզի անհասկայ այս փոփոխութիւն մէջ: Թէ որ ըսելէք մը ունիք՝ Պատրիարքարանին դիմեցէք: ու թէ որ պիտի բողոքէք՝ Պատրիարքարանին դէմ բողոքեցէք:

Ի՞նչ ընէ Առաջնորդը, ի՞նչ ընէ Պօլսո բաշան՝ եթէ Պատրիարքարանի հրահանգը օրէնքի հակառակ է:

Բայց դուք, ո՛վ փարիսեցիներ, ո՛վ պղտոր չուրք մէջ որսացողներ չգուք ամենէն աւելի աղէկ և ամենէն առաջ գիտէք թէ Պատրիարքարանի բռնած ընթացքը ուղիւ, արգարացի և օրինաւոր է:

Ձեր ընտրութիւնները ապօրինաւոր է-

ին, պէտք էր որ բեկանուէին և բեկանուեցան... Այլ հիմայ տեղերիդ ծանր նստեցէք և տարաւան մը աչք կապուկ ը բաւական համարեցէք:

ՍԶԻԱՐՄՈՒԹԻՒՆ

Մեր երրորդ տարեշրջանը աւարտելու մօտ է: կը խնդրուի չ'վճարող բաժանորդներէն որ իրենց բաժանորդագիրը փութացնեն:

ԽՈՆԱՐԿ ԿԱՐԾԻՔՆԵՐ

ԲՆՆՈՒԹԵԱՆ ՊԵՏՐԸ

Առ Արամ

Իմ անցած մտնարհ կարծիքներուն մէկուն մէջ ըսի ո՛ր ինչպատա աղքատաց յատկացուած կամ կտակուած է չուր՛ք հարկեր քան սակաւ ամսական գումար մը: Եթէ երկարաձեռն Հայերուն թիւը և վերջինքալ գումարը համեմատուք քրիստոնեայ ուրիշ յարանուստութեանց նմանապէս երկարաձեռն ներկայացուցիչներուն թըռոյն և իրենց կողմէն մի և նոյն նպատակի յատկացում գումարին, առաւելութիւնը անվիճելիօրէն կը մնայ մերայնոց կողմը: Եւ այս կը բաւէ կտակարարին կամ կարգադրիչ ոգւոյն գերազանցապէս աղքատիական ընտելը ի յայտ բերելու:

Այդ հարկեր քան սակաւ, այսօր հինգ ու կէս սակի կը տրուի Աղքատախնամ Ընկերութեան, որուն վրայ լուսած ենք և տակաւին պիտի խօսենք: քառասուն սակաւ գումար մ'ալ դպրոցի պիւտէէին անցած և մնացած 70-75 սակին Աղքատաց Հոգաբարձութեան տրամադրութեան տակ դրուած է:

Չոս փոքր բացատրութիւն մը Աղքատախնամ Ընկերութեան և Աղքատաց Հոգաբարձութեան վրայ:

Հոգաբարձութեան հաստատման թուականը անյայտ է ինձի: բայց՝ հաւանականաբար՝ հաստատուեցաւ երբ երկարաձեռն Հայերը առաջին անգամ համոզուեցան դոյուութեան անձի մը որ նօթութեան կը հոգեվարէր, կամ երբ այնպէս գտան անձ մը, որ թերեւս կտակարարն եղած է, հոս մեռնելու բաղդն ունեցաւ: Թո՛ղ զարմանք չազդեն այս վերջին երկու բառերը: Յորմէնտէ անդառնալիօրէն վճարուեցաւ թէ անձն էակ պիտի մեռնի և իր փոսած ու տարրաւճուած էութիւնը մեծ ամբողջին հետ պիտի միանայ, անմահ մնալու և յաւելա խնկարար ըլլալու միակ միջոց նշանակուեցաւ բարեգործութիւնը: Եւ այս այնքան աւելի վստի կը ներկայանար, որքան առաջին անգամ ըլլալու և այլոց տիրար հանդիսանալու հանգամանքներով ճօխացած է: Ինչպայպէս երկրի մը մէջ այս պայմաններով կեանքէն կ'ըլլէր մերտէ մեծ բարդաւորութիւն մ'է:

Իսկ Աղքատախնամ Ընկերութիւնը, ինչպէս ուրիշ անգամ ըսի, Հայկական

վերջին աղէտքներէն յետոյ Աղքային Գաւառական վարչութեան նախաձեռնութեամբ հիմնադրուեցաւ 1906ին, և գործելու սկսաւ 1898 Օգոստոսին:

Այս երկու հաստատութեանց նպատակաւորութեան մի է, բայց անոնց գործելու եղանակը և միջոցները իրարմէ բաւական կը տարբերին:

Ընկերութիւնը ունի իր կանոնադիրը սպասած և վաւերացուած Աղքային Իշխանութեան կողմէն: կանոնադիր, զոր ամեն ոք ունի կամ կրնայ ունենալ իր ձեռքը: Հոգաբարձութեան կանոնադիրը չաւտայ, միայն լսեցի որ կայ երկու իր ժողովապետ հին պատէն կախուած գրութիւն մը, զոր թերեւս ներքին ըլլալ աչքէ անցնել:

Հոգաբարձութիւնը, ինչպէս տեսնուեցաւ, իր օրինաւոր պիւտէէն ունի, իր յաւելուածներով և նուազաւնեցող, բաւ պարագային, ինչպէս որ կը հաստատուի: Այս գործողութիւնը արգարադատութիւն մը ենթադրել պիտի տար, եթէ չէ՞ք մնանք բնահոգեւ և կամայականութիւնը, որոնց վրայ միտք ունինք խօսելու ուրիշ անգամ:

Աղքատախնամ Ընկերութիւնը իրապէս աղքատ է չունենալով իրեւ անարժեք եկամուտ բայց միայն Գաւառական Անտակին որոշ ամսավճարը, որ է՝ հինգ ու կէս տոկոս: որուն վրայ պէտք է բարգել հազուադէպ նուիրատուութիւնը և անդամակցաց ամսավճարը, գումար անհաստատ, անորոշ, որ երկու սակիէն աւելի եղած չէ միշտեցարդ:

Հոգաբարձութեան կանոնադիրն տեղեակ չենք ըսինք, բայց աչքի առաջ ունենալով մէկ կողմէն՝ 5 Օգոստոս 1896 թվաւորեալ և 834 թուահամարեալ Գաւառաւորութեան Գաղաքական Ժողովոյ այն շրջաբերականը որ մեր նախորդ մի գրութեան նիւթ հայթայթած է, և միւս կողմէ Աղքատախնամ Ընկերութեան վաւերացեալ կանոնադիրը, դիւրին է գուշակել Աղքատաց Հոգաբարձութեան գումարութեան սկզբնապատճառը:

Երկու շրջաբերականին մէջ ըսուած է. «Ժողով... որոնց որ պատահական աղքատաց պաշտպանութեան համար ընկերութիւն կը կազմուի և կ'ըն, և Աղքատախնամ Ընկերութեան կանոնադիրն Ա. Յօդուածը կ'ընէ»:

Ընկերութեան նպատակն է խնամել Գահիրէի այն հայ աղքատներն, որ Աղքային Գաւառական Անտակին ամսական նրպատ չեն ընդունիր:

Երկու բերականին պատճառակաւ աղքատները, Ընկերութեան անդամակցած աղքատներն են: Արեւմտ Գահիրէի մէջ հայ աղքատները երկու գասակարդի բաժնուած են, մին պատճառակաւ և միւսը մշտական մին անօրեայ և առժամայն նպատ ընդունող և միւսը թոշակաւորի ձեւով տեւականապէս խնամուող:

Առաջինն ողորմաբաշխէ Ընկերութիւն, իսկ վերջինը հոգաբարձութիւն կը վայելէ Գաղաքական Ժողովոյ, որ անդառնալիօրէն կեան համար հաստատած է նպատատաբայ մարմին մը Աղքատաց Հոգաբարձութիւն անուան տակ:

(Շարունակելի)

